

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ

(ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ)

ΟΣΙΟΣ
Ο
ΕΥΓΕΝΙΟΣ
ΑΙΤΩΛΟΣ

1597 - 1682

1661-1781

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Ο ΓΟΡΔΙΟΣ

1654 - 1729

1775 - 1809

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

«Όποιος τον τόπο μας τιμά,
μες στην ψυχή μας μπαίνει
και στους ανθρώπους φωτεινό
παράδειγμα θα μένει!»

N.A.

Εφημερίδα επικοινωνίας και ενημέρωσης των Απανταχού Βραγγιανιωτών Αγράφων Ευρυτανίας • Έτος 9ο, Φύλλο 35ο • Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2008
Ιδιοκτήτης: Σύλλογος Βραγγιανιωτών Αγράφων Ευρυτανίας, Πειραιώς 6, 104 31 Αθήνα, τηλ. 210-5231647, Fax: 210-5234190-6216593
Εκδότης: Αλεξάκης Νικόλαος, Ζαγορίου 6 - 14569 - Άνοιξη Αττικής - Τηλ.: 210-8140283, Fax: 210-6216593 - ΚΩΔΙΚΟΣ 5823

Συνέδριο Αγράφων

ΤΡΙΗΜΕΡΟ (8, 9, 10 Αυγούστου 2008) ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΣΤΑ ΑΓΡΑΦΑ- με τίτλο «Τα Άγραφα στη διαδρομή της Ιστορίας»
Η τρίτη ημέρα (10 Αυγούστου 2008) στα Μεγ. Βραγγιανά

Στις σύγχρονες κοινωνίες, ακόμα και τις τοπικές, όπου κυριαρχεί η εικόνα του στιγμιαίου, η απώλεια της ιστορικής μνήμης, θύμα κι αυτή της «δικτατορίας του εφήμερου», έχει λάβει πλέον μορφή επιδημικής νόσου. Έτσι, ένα τριήμερο συνέδριο ιστορικού περιεχομένου, και δη στα Άγραφα, δυσπρόσιτα ακόμα και με τα σημερινά δεδομένα, ξαφνιάζει ευχάριστα και, αν μη τι άλλο, λειτουργεί ως αντίδοτο ελπίδας για αντιστροφή του κλίματος ευζωίας και επιφανειακής αντίληψης των πραγμάτων, που δελεάζουν τον σύγχρονο άνθρωπο. Δικαιολογημένα, λοιπόν, και χωρίς διάθεση υπερβολής, όσοι και όσες παρευρέθησαν στις εργασίες του Συνεδρίου, θα μπορούν να λένε αργότερα, «ήμουν κι εγώ εκεί», με την έννοια ότι έγιναν κοινωνοί ενός πολύ σημαντικού, για την περιοχή μας, πνευματικού γεγονότος, που δεν έχει προηγούμενο (σε τέτοια τουλάχιστον έκταση*) και, πολύ περισσότερο, εί-

Άποψη της συνεδρίας των Μεγάλων Βραγγιανών
Στο βήμα ο κ. Ηλίας Λιάσκος

ναί μάλλον απίθανο, κατά την προσωπική μας εκτίμηση, να επαναληφθεί στο μέλλον.

Η ιδέα για την πραγματοποίηση ενός συνεδρίου ιστορικού περιεχομένου στα Άγραφα έτυχε της θερμής υποδοχής εκ μέρους του Δημάρχου Αγράφων κ. Χρήστου Μπούρα και της οργανωτικής (και όχι μόνο) ικανότητας του Προέδρου της Πανευρυτανικής Ένωσης κ. Κων/νου Παπαδόπουλου, πλαισιώθηκε από την εμπειρία και το κύρος του πανεπιστημιακού δι-

Συνέχεια στην 5η σελ.

ΟΣΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ Παρουσιάσεις - Σχόλια

Υπό Παναγιώτου Κων. Βλάχου στην 6η σελ.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΩΝ

Γράφει: ο Ανάργυρος - Γιάννης Δ. Μαυρομύτης

στη σελ. 7

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις

Δημήτρης Ηλ. Τσιώλης Νομ. Σύμβουλος, Μπούρας Χρήστος Δήμαρχος, Βασ. Τσιώλης Αντιδήμαρχος, Βάσω Χαλκιά Πρόεδρος Ο.Ε.Σ. στην Αγία Παρασκευή

Το φετινό καλοκαίρι υπήρξε για το χωριό μας, πλούσιο σε πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Στις 28-29 Ιουνίου πανηγύρισε ο Ι.Ν. των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, στον οικισμό Κουστέσας Βραγγιανών. Στη θεία λειτουργία και στην ύψωση της ιερής εικόνας των Αγίων Αποστόλων, με λειτουργό τον αγιοπρεπή πατέρα Παναγιώτη, παραβρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους τη θεία ιεροτελεστία, μεταξύ των πολλών προσκυνητών, ο Δήμαρχος Αγράφων κ. Μπούρας Χρήστος και ο εξάιρετος, λαμπρός συνταξιούχος δάσκαλος Πρωτ. Εκπαίδευσης κ. Τσιαλιαμάνης Θεοδόσιος, ο οποίος υπηρέτησε δημιουργικά τον οικισμό Κουστέσας, στα πρώτα χρόνια της διδασκαλικής του σταδιοδρομίας και συνέ-

Ύψωση της εικόνας Αποστόλου Παύλου στην Κουστέσα Βραγγιανών. Διακρίνονται από αριστερά ο Δήμαρχος Αγράφων Μπούρας Χρήστος, ο π. Παναγιώτης και ο δάσκαλος κ. Θεοδόσιος Τσιαλιαμάνης ο κύριος συντελεστής της ανέγερσης του Ι.Ν. του Αποστόλου Παύλου στα πρώτα χρόνια της σταδιοδρομίας του στο Δημοτικό Σχολείο Κουστέσας Βραγγιανών

Συνέχεια στη σελ. 3

Δημήτριος (Τάκης) Ιωάν. Τσιώλης (1948-2008)

Ήσυχια και απλά όπως ζούσε έφυγε από κοντά μας στις 25 Σεπτεμβρίου 2008 ο **Δημήτριος Τσιώλης του Ιωάννη**, ο Τάκης όπως τον ξέραμε και τον αποκαλούσαμε όλοι. Γεννήθηκε στα Βραγγιανά στις 3 Φεβρουαρίου 1948. Ο πατέρας του είναι ο Ιωάννης Βασ. Τσιώλης και η μητέρα του η αειμνήστη Βάγια (†1971) το γένος Δ. Μπετχαβά.

Στα μέσα της δεκαετίας του '60 ήρθε με την οικογένειά του στην Αθήνα. Εργάστηκε αρχικά στις Αστικές συγκοινωνίες των Αθηνών και αργότερα ως πωλητής Λαϊκών Αγορών. Ήταν από τα πρώτα μέλη του Συλλόγου Αναστάσιος Γόρδιος και παρακολουθούσε τις δραστηριότητές του όσο το επέτρεπαν οι δυνάμεις του. Αγαπούσε πολύ το χωριό και τους ανθρώπους του και το επισκέπτονταν τακτικά όσο η κατάσταση της υγείας του ήταν καλή.

Η νεκρώσιμος ακολουθία παρουσία των συγγενών και του πλήθους συγχωριανών μας εψάλη στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου του Κοιμητηρίου Αγ. Αναργύρων όπου και ετάφη. Αιωνία η μνήμη του.

Έφυγαν για πάντα...

- **Αθηνά σύζυγος Θεοδώρου Μπετχαβά** 92 ετών
- **Σοφία Γκάτση-Καραγιώργου** 74 ετών.
- **Αριστέιδης Γκάτσης** του Λεωνίδα
- **Παρθένης Βασίλειος** του Αναστασίου ετών 74
- **Παρθένης Κων/νος** του Αναστασίου ετών 62
- **Ελένη Ηλ. Τσιώλη -Γιοβανιδη**, ετών 60.

Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους και συγγενείς.

Για περισσότερες πληροφορίες για «Τα Μεγάλα Βραγγιανά» στο www.agrafiotis.gr και στο www.evrytania.eu

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ (ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ)

Τρίμηνη έκδοση επικοινωνίας και ενημέρωσης των Απανταχού Βραγγιανιτών Ευρυτανίας Ιδιοκτήτης:

Σύλλογος Βραγγιανιτών
Αγράφων Ευρυτανίας
Πειραιώς 6 Αθήνα 10431
Τηλ.: 210-5231647
Fax: 210-5234190-210-6216593

Εκδότης: Νίκος Αλεξάκης
Ζαγορίου 6 Άνοιξη 14569
Τηλ.: 210-8140283
Fax: 210-6216593

Σύνταξη: Νίκος Αλεξάκης
Συνδρομές ετήσιες:
Εσωτερικού 5 ευρώ
Εξωτερικού 30 δολάρια.

Ηλεκτρονική σχεδίαση - Εκτύπωση:

Εκδόσεις-Γραφικές τέχνες
Καρπούζη Αριστεά
Θεοδοσίου 21 Ίλιον 13121
Τηλ.-Fax: 210 2619003, 2102619696210 2625277
e-mail: karpouzi@otenet.gr

Οι ανασκαφές

Δύο εκπλήξεις με περίμεναν στις φετινές καλοκαιριάτικες διακοπές μου στα Μεγάλα Βραγγιανά. Εκπλήξεις θετικές και αρνητικές και έχουν να κάνουν με δυο προσπάθειες ανασκαφών. Η πρώτη, πολύχρονη, στο φως της μέρας, και η οποία ανασκάψε αρχαία, μνήμες (συλλογικές και προσωπικές) και βιβλία, με την αίσθηση της δημιουργίας και της προσφοράς και η δεύτερη γρήγορη, χωρίς κόπο, στην παγωνιά κάποιων χιονισμένων νύχτας, στα μέσα του περασμένου Φλεβάρη όπως λένε οι μαρτυρίες, σκάβοντας και λεκιάζοντας το άσπρο χιόνι όχι μόνο με το χώμα, με κασμάδες, μελετημένα και με πανούργο σχέδιο από πριν, με λόγια γρήγορα όπως, «εδώ σκάψε, «πιο γρήγορα» κοίτα μην έρχεται κανείς», με αγωνία μην συμβεί κάτι το απρόοπτο, βαριανασαίνοντας μέσα στο σκοτάδι, με την αγωνία του γρήγορου πλουτισμού από τα αρχαία ή τις λίρες που κρύβονταν από κάτω.

Ο λόγος για ανασκαφές λοιπόν. Τι σημαίνει όμως ανασκάφω; Μια ματιά στο λεξικό (Τεγόπουλος - Φυτράκης, 1993:54), μας δείχνει ότι η λέξη έχει διπλή αλλά και αντιθετική σημασία. Η πρώτη της σημασία αναφέρεται στο σκάψιμο για την ανεύρεση ιστορικών αντικειμένων, ιδιαίτερα αρχαιοτήτων και η δεύτερη στο σκάψιμο για κατεδάφιση και ξεθεμέλιωμα. Πέρα από την άμεση γλωσσική σημασία ανασκάφω μπορεί να σημαίνει και ταξίδια σε ξεχασμένες εποχές, άλλοτε του προσωπικού μας χρόνου και άλλοτε σε καιρούς πέρα από τις προσωπικές μνήμες. Όμως, όπως λέει και ο τροβαδούρος της δικής μου εποχής ο Νίκος Παπαζογλου «κρύβει πόνο, κρύβει πόνο ένα τέτοιο ταξίδι στα παλιά». Ο πόνος του γυρισματος στο παρελθόν βιώνεται με πολλούς τρόπους, όμως οι κυριότεροι είναι ο δημιουργικός και μακρόχρονος από τη μια και ο γρήγορος και ληστρικός από την άλλη, οι οποίοι περιγράφονται ως ένα βαθμό στην αρχή του κειμένου.

Η πρώτη και ευχάριστη έκπληξη, η οποία γινόταν μεγαλύτερη γιατί ήταν και μια απάντηση σε πολύχρονες προσωπικές αγωνίες, ήταν το **διθλίον** του **Νίκου Αλεξάκη** για την αγραφιώτικη ντοπιολαλιά, που εκδόθηκε πρόσφατα (Αλεξάκης, Ν., 2008). Ο συγγραφέας, Βραγγιανίτης την καταγωγή, εργάστηκε ως δάσκαλος στα τέλη της δεκαετίας του 1960 στα Βραγγιανά, γνωρίζει επομένως πολύ καλά το τοπικό ιδίωμα και χρησιμοποίησε και αρκετή βιβλιογραφία για το γράψιμο της εργασίας.

Εκτός όμως από την εκτεταμένη παρουσίαση των λέξεων που χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι της περιοχής του Δήμου Αγράφων, ο συγγραφέας δεν μένει στην απλή καταγραφή των λέξεων αλλά παρουσιάζει την ερμηνεία τους, χρησιμοποιεί παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, δίνοντας από τη μια μεριά την ευκαιρία σε όσους και όσες έζησαν στην περιοχή να ξαναθυμηθούν λέξεις που τις μιλούσαν και τις ξέχασαν κάτω από την επιρροή της γλωσσικής νόρμας που επιβλήθηκε στην ελληνική κοινωνία για πάνω από ένα αιώνα, να θυμηθούν γεγονότα που είναι συνδεδεμένα με αυτές, ανακαλώντας με αυτό τον τρόπο παλιά ενθυμήματα, άλλα οδυνηρά και άλλα ευχάριστα και από την άλλη παρέχοντας τη δυνατότητα σε όσους και όσες γεννήθηκαν σε άλλες περιοχές ή για διάφορους λόγους συνδέθηκαν με αγραφιώτες και αγραφιώτισσες να γνωρίσουν το γλωσσικό ιδίωμα της περιοχής. Η εργασία επομένως του Νίκου Αλεξάκη αποτελεί ένα παράδειγμα για το πως η ανασκαφή του ιστορικού παρελθόντος μπορεί να οδηγήσει στην επίγνωση της συνέχειας που υπάρχει στην ιστορία και την κοινωνία και ότι αυτή μπορεί να ειπωθεί με διαφορετική ματιά, πέρα από την απορριπτική και καταστροφική συνάμα, όταν οι καιροί αλλάζουν μέσα στη συνέχεια του ιστορικού χρόνου.

Φυσικά εδώ δεν μπορεί να γίνει μεγαλύτερη παρουσίαση και ανάλυση της εργασίας για να αναδειχθούν πιο αναλυτικά τα θετικά σημεία και οι πιθανές αδυναμίες της. Πολύ συνοπτικά να αναφέρουμε ότι ο συγγραφέας, έχει παραλείψει λέξεις που αβίαστα μου έρχονται στο μυαλό, όπως, «κουμούτσι», «μουρλουκούτ'», «φουτερό» και άλλες, τις

οποίες υποθέτω ότι θα τις καταγράψει σε κάποια άλλη δημοσίευση. Επίσης νομίζω, χωρίς να είμαι απόλυτα σίγουρος γι' αυτό, ότι χρησιμοποιεί το «ου» σε περιπτώσεις που δεν χρησιμοποιούνταν, ενώ αφήνει απ' έξω το βραχύ «ι» σε λέξεις όπως «ν'χος».

Η δεύτερη έκπληξη ήταν στην αντίθετη άκρη και μου δημιούργησε για μια ακόμη φορά πολύ αρνητικά συναισθήματα. Κάποιοι έσκαψαν στον αρχαιολογικό χώρο του «Ελληνομουσείου Αγράφων» ψάχνοντας να βρουν αρχαία αντικείμενα, λίρες ή δεν ξέρω τι άλλο. Και αυτό γίνεται ακόμη απαίσιο, αν σκεφτεί κανείς ότι έγινε λίγες μέρες μετά την σημαντική εκδήλωση του Συλλόγου Βραγγιανιτών ανήμερα της γιορτής του Αγίου Χαραλάμπους στα Βραγγιανά. Όμως το σημαντικότερο δεν είναι το σκάψιμο και η κλοπή αρχαιολογικών αντικειμένων που ανήκουν στην πανελλήνια ιστορική κληρονομιά. Η αθλιότητα της συγκεκριμένης ενέργειας δεν είναι μόνο ατομική ή περιπτωσιακή, είναι κοινωνική. Αποτελεί έκφραση μιας συγκεκριμένης προσέγγισης που έχει ως στόχο το ξεθεμέλιωμα και την καταστροφή του ιστορικού παρελθόντος και την ένταξη των ευρημάτων στη διαδικασία νομιμοποίησης των σημερινών κυρίαρχων ιδεών, της εμπρορευματοποίησης και του κέρδους.

Όμως ακόμη χειρότερο είναι ότι αυτή η προσέγγιση επιζητεί το «ταξίδι στα παλιά», του σίχου που αναφέραμε προηγούμενα, να γίνεται με βίαιο τρόπο, χωρίς την αποδοχή της οδύνης που κρύβει αυτή η αναζήτηση, κρατώντας κάθε φορά ό,τι θεωρεί χρήσιμο και κερδοφόρο για αυτή και καταστρέφοντας ό,τι γίνεται αντιληπτό ως επώδυνο, άχρηστο και χωρίς κέρδος. Αυτή είναι η τρομακτική σημασία των ανασκαφών της συγκεκριμένης προσέγγισης και (ως ειδική περίπτωση) της ανασκαφής στον αρχαιολογικό χώρο του «Ελληνομουσείου Αγράφων».

Βιβλιογραφία

Αλεξάκης, Ν., (2008), Το Αγραφιώτικο Ιδίωμα, Αθήνα: Εύδρομος.
Τεγόπουλος - Φυτράκης, (1993), Ελληνικό Λεξικό, Αθήνα: Εκδόσεις Αρμονία Α. Ε.

Υποσημειώσεις

1. Πριν αρκετά χρόνια σε ημερίδα του Συλλόγου «Αναστάσιος Γόρδιος» για τον Ευγένιο Γιαννούλη είχα εκφράσει την αγωνία μου για τη ντοπιολαλιά που χάνεται, λέγοντας ότι «σε λίγα χρόνια κανείς νεαρός δεν θα θυμάται τις λέξεις «κάλεσια πρατίνα,» ή την έκφραση με αρχαιοελληνικές ρίζες «δεν το δοκήθα». Το βιβλίο λοιπόν αποτέλεσε για μένα μεγάλη και ευχάριστη έκπληξη.

2. Τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζεται μια επιστροφή στη μελέτη της ντοπιολαλιάς ενάντια στην απόλυτη κυριαρχία της γλωσσικής νόρμας που επιβλήθηκε από το νεοελληνικό κράτος.

3. Η απόρριψη και η καταστροφή των σημασιών του ιστορικού παρελθόντος, αποτελεί βασική προτεραιότητα στον καπιταλιστικό κόσμο. Η επικράτηση του καπιταλισμού περνά μέσα από την καταστροφή όλων των προηγούμενων μορφών κοινωνικής οργάνωσης.

4. Οι εκδόσεις κοστίζουν και πρέπει όλοι να βοηθήσουν στο να συνεχιστεί αυτή η προσπάθεια. Είναι λογικό επίσης ότι μια εργασία δεν μπορεί να περιέχει τα πάντα. Θεωρώ όμως ότι ο συγγραφέας, σε άλλη έκδοση πιο συμπληρωμένη, μπορεί να καλύψει την έλλειψη αρκετών λέξεων.

5. Όπως αναφέρουν μαρτυρίες κατοίκων των Βραγγιανών, τις οποίες τις παρουσιάζω χωρίς να θεωρώ ότι είναι αξιόπιστες, διεξήχθη και άλλη ανασκαφή στον αρχαιολογικό χώρο του «Ελληνομουσείου» πριν πολλά χρόνια στο βράχο που είναι απέναντι από την εκκλησία της Αγίας Παρασκευής και πάνω από αυτή χτίστηκε για να την καλύψει η επιγραφή που υπάρχει από πάνω. Πέρα από την αξιοπιστία ή όχι των μαρτυριών, η κατασκευή της αποτελεί παρέμβαση μέσα σε αρχαιολογικό χώρο και είναι καιρός να επανέρθει ο βράχος στην κατάσταση που ήταν πραγματικά και να ξεκαθαριστεί αν όντως έγινε ανασκαφή όπως λένε οι μαρτυρίες, ή ήταν απλώς μια προσπάθεια ανάδειξης του χώρου.

**Τσιώλης Σωτήρης του Παν.
Δάσκαλος**

Πολιτιστικές Εκδηλώσεις στα Βραγγιανά

Συνέχεια από την 1η σελ.

βαλε τα μέγιστα, μαζί με τους φιλοπρόδους Κουστεσιώτες, στην ανέγερση του Ι.Ν. των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.

Αργότερα ακολούθησε, με μεγάλη επιτυχία και το καθιερωμένο **Αντάμωμα των Κουστεσιωτών** με κλαρίνα και βιολιά και με τον καλλικέλαδο στο αυθεντικό δημοτικό τραγούδι, **Αλέκο Κάλλη**.

Στις 20 Ιουλίου, στον Αι-Λιά Τριδένδρου έγινε μόνο η θεία λειτουργία και η ύψωση της Ιερής Εικόνας του Προφήτη Ηλία, καθώς σύσσωμο το χωριό πενθούσε τον άδικο χαμό νέων και προσφιλών προσώπων του.

Θεία Λειτουργία έγινε και στον Ι.Ν. του Προφήτη Ηλία, στο **Βαλάρι Βραγγιανών**, στις 20 Ιουλίου, καθώς και στον Ι.Ν. του Προφήτη Ηλία (Αι-Λιά) Βραγγιανών.

Στις 26 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε το ανέκαθεν πρώτο και μεγαλύτερο **πανηγύρι των Βραγγιανών**, στον πλακόστρωτο χώρο κοντά στον Ι.Ν. της Αγίας Παρασκευής και δίπλα από την ιστορική πηγή "Φοντάνα" του Αγίου Ευγενίου.

Η προσέλευση των προσκυνητών υπήρξε πολυπληθής θεαματικά όπως ποτέ άλλοτε.

Ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου των Απανταχού Βραγγιανιωτών "Αναστάσιος Γόρδιος", **κ. Τσιώλης Κων/νος** του Σπύρου ευχαρίστησε τους πανηγυριώτες για τη συμμετοχή τους και τους ευχήθηκε "Χρόνια πολλά". Επίσης τους ενημέρωσε για τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, που θα πραγματοποιηθούν στο Τροβάτο, στα Άγραφα και στα Βραγγιανά (8-9 και 10 Αυγούστου), με θέμα **"Τα Άγραφα στη διαδρομή της ιστορίας"**.

Κατόπιν μοίρασε, εκ μέρους του Συλλόγου, ένα αναμνηστικό μπρελόκ με τη μορφή του "Ατρόμητου Κατσαντώνη", από τοιχογραφία του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου Θεόφιλου, 200 χρόνια από τον ηρωικό θάνατο του Αντώνη Μακρυγιάννη (Κατσαντώνης).

Παραβρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους τη θεία λειτουργία και την ύψωση της Ιερής Εικόνας της Αγίας Παρασκευής, με λειτουργό τον αγιοπρεπή πατέρα Παναγιώτη, ο Δήμαρχος Αγράφων **κ. Μπούρας Χρήστος**, ο οποίος ευχήθηκε "χρόνια πολλά" σε όλους, ο Αντιδήμαρχος **κ. Τσιώλης Βασίλειος**, ο Πρόεδρος του χωριού μας **κ. Γούλας Ευάγγελος** και ο Νομαρχιακός Σύμβουλος Ευρυτανίας **κ. Τσιώλης Δημήτριος**.

Από το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής (φωτό Χρήστος Κίτσιος)

Το δε παραδοσιακό γλέντι, το βράδυ της παραμονής, όσο και ανήμερα της 26ης Ιουλίου, κράτησε πολλές ώρες με τη θαυμάσια ορχήστρα δημοτικών τραγουδιών του **Καραμπά Φιλίππα** και τους καλλίφωνους τραγουδιστές **Αλέκο Κάλλη** και **Αργυρίου Τάσο** και το δεξιοτέχνη βιολιστή **Τσάκαλο**.

Το πανηγύρι στον οικισμό Δένδρο Βραγγιανών, δεν είχε μεγάλη προσέλευση πιστών λόγω των πολιτιστικών εκδηλώσεων στο χωριό Άγραφα.

Την 1η Αυγούστου, ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Ιωάννης Θεολόγος», στην πλακόστρωτη πλατεία "Σταυρός", πραγματοποίησε με μεγάλη επιτυχία αντάμωμα όλων των Βραγγιανιωτών, με τρικούβερτο γλέντι, που κράτησε σχεδόν μέχρι πρωίας.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου κ. Χρήστου Γεώργιος καλωσόρισε τους συμμετέχοντες, τους ευχήθηκε «χρόνια πολλά με υγεία και προκοπή» και τίμησε με σεβασμό και αγάπη τους μόνιμους κατοίκους: Κούτη Κωνσταντίνο, Τσιώλη Κωνσταντίνο, Παρθένη Αντρέα, τους Κοινοτάρχες Βραγγιανών: Γούλα Ευάγγελο, Χρήστου Αργύρη, Αργυρίου Θεό, Χρήστου Γεώργιο, Χρήστου Νικόλαο (†) και το συνταξιούχο δάσκαλο κ. Αλεξάκη Νικόλαο, με κεραμικό κάδρο πάνω στο οποίο ήταν γραμμένο το ποίημα του βάρδου Κωστή Παλαμά με τίτλο **"ΣΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ"**.

Ο κ. Αλεξάκης ευχαρίστησε εγκάρδια τον Πρόεδρο κ. Χρήστου Γεώργιο και το δραστήριο Δ.Σ. του Συλλόγου, για τη ζωντανή και ξεχωριστή τιμή στο πρόσωπό του και πρόσθεσε:

«Απόψε αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση, γιατί εδώ σε αυτή τη μεγάλη σύναξη, δημοτική βραδιά, συμμετέχει ολόψυχα όλο το χωριό (Καρυά, Έλατος, Κουστέσσα, Δένδρος, Βαλάρι, Καλυβάκια, Ζερβομαχαλάς, Στανάδες, Παρθενείκα, Απάνω Μαχαλάς). Τούτο σημαίνει πως είμαστε όλοι Βραγγιανίτες, ένας λαός και πρέπει να συμπεριφερόμαστε ως σύνολο, γιατί το πλήθος, το οποίο δεν καταλήγει στην ένωση, αποτελεί σύγχυση, μπερδεμα, ανακάτωμα.

Ύψωση της εικόνας της Αγ. Παρασκευής

Το χωριό μας έχει σχεδόν όλα τα καλά, όλες τις ανέσεις: Ωραία παραδοσιακά και νεόδμητα σπίτια, πλακόστρωτες πλατείες, δρόμους (επίκειται και η ασφαλτόστρωση του δρόμου από Έλατο για Βραγγιανά), υδραγωγεία με πηγαίο, κρυσταλλένιο, πεντακάθαρο νερό, παιδικές χαρές, μαγαζιά κι έναν ξενώνα, του **κ. Δημητρίου Μπάμπη**, με τέσσερα ενοικιαζόμενα δωμάτια, απέναντα βοσκοτόπια, πολλά γιδοπρόβατα και γελάδια, βιολογικά κρεατογαλακτοκομικά και γεωργικά προϊόντα, σπάνια φυτά και βότανα, πανέμορφο δάσος από οξυές, έλατα, κέδρα και πλατύφυλλα οπωροφόρα και μη δέντρα, πνιγμένο κυριολεκτικά στο πράσινο, ηλεκτρικό φως, τηλέφωνα, ιερά κειμήλια, ένδοξη ιστορία και μεταβυζαντινές, περίτεχνες εσωτερικά και εξωτερικά εκκλησίες, αληθινά πολιτισμικά και πολιτιστικά μνημεία, δραστήριους και παραγωγικούς αξιωματούχους και πάνω απ' όλα καλοσυνάτους και προοδευτικούς ανθρώπους με σπίτια, εξοχικά, αυτοκίνητα, με διακοπές ανά την Ελλάδα και στο εξωτερικό, με μορφωμένα παιδιά, γιατρούς, δικηγόρους, καθηγητές, δασκάλους, άξιους και προκομένους επαγγελματίες, οικονομολόγους, επιχειρηματίες, ευκατάστατους ξενιτεμένους κ.ά.

Όλη αυτή η υλική ευδαιμονία δεν είναι ικανή να καταστήσει τον άνθρωπο καλό, άξιο του ονόματός του και του προορισμού του.

Χρειάζεται να έχει αγάπη στο συνάνθρωπό του, γιατί μεγάλη αγάπη, μεγάλη χαρά.

Να έχει σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στη δημόσια και ιδιωτική περιουσία και τέλος να υπάρχει ομόνοια, ενότητα, γιατί αλλιώς δεν υπάρχει τίποτα σωστό!

Αυτή είναι η αλήθεια, η οποία μοιάζει με περήφανο, σελάτο άλογο, το οποίο όλοι θέλουμε να καβαλικέψουμε, αλλά κανένας δεν θέλει να το περιποιηθεί και να το ταΐσει.

Στην όλη λαμπρή εκδήλωση παραβρέθηκαν και

Αρτοκλασία στον Αγ. Κοσμά τον Αιτωλό στον Έλατο Βραγγιανών

τίμησαν με την παρουσία τους, ο βουλευτής Ευρυτανίας **κ. Καρανίκας Ηλίας**, ο Δήμαρχος Αγράφων **κ. Μπούρας Χρήστος**, οι Αντ/ρχοι Αγράφων **κ. Χαλιμούρδας Δημήτριος** και **Τσιώλης Βασίλειος**, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Αγράφων **κ. Μιχόπουλος Ευθύμιος**, ο Πρόεδρος Βραγγιανών **κ. Γούλας Ευάγγελος** και όλοι σχεδόν οι Βραγγιανίτες.

Στις 10 Αυγούστου πραγματοποιήθηκε με λαμπρή επιτυχία η λήξη του τρίημερου Συνεδρίου (8 Αυγούστου στο Τροβάτο, 9 στα Άγραφα και 10 στα Βραγγιανά), με θέμα: "Τα Άγραφα στη διαδρομή της ιστορίας". Η διοργάνωσή του ήταν έργο της Πανευρυτανικής Ένωσης σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ευρυτανικών Σπουδών και Ερευνών και το Δήμο Αγράφων.

Αυτό το τεράστιο δεμάτι με τα καρπερά, χρυσά και πλούσια στάχυα του ολοκληρώθηκε και δέθηκε σφιχτά και τιμητικά στον ίδιο ιερό τόπο, στον οποίο είχε βλαστήσει και ανατραφεί πνευματικά το Γένος μας.

Βιώσαμε και χαρήκαμε την πλούσια γνώση των εκλεκτών εισηγητών και βυθιστήκαμε στο αμετάβλητο βασίλειο του πνεύματος της ιστορίας των Γραμμένων Αγράφων με τους Θεοφιλείς και Εθνωφελείς μεγάλους δασκάλους και ευεργέτες του Έθνους μας, Όσιο Ευγένιο τον Αιτωλό, Αναστάσιο Γόρδιο το Βραγγιανίτη, τον εκ Φουρνά Θε-

Από την ύψωση της εικόνας του Προφήτη Ηλία στο Τριδένδρο Αγράφων

οφάνη και πλήθος άλλων, οι οποίοι έζησαν και πέθαναν για όλους ακολουθώντας πιστά το παράδειγμα της μεγαλοσύνης του Χριστού μας!

Στις 15 Αυγούστου γιορτάστηκε η Κοίμηση της Θεοτόκου, στον ομώνυμο Ι.Ν. της Παναγίας, στο **Βαλάρι** με λειτουργό τον αγιοπρεπή πατέρα Παναγιώτη. Ακολούθησε η ύψωση της Ιερής Εικόνας της Παναγίας και κατόπιν ένα τρικούβερτο παραδοσιακό γλέντι στην πλατεία του οικισμού με την άριστη δημοτική ορχήστρα του Καραμπά Φιλίππα.

Και στις 24 Αυγούστου, στον οικισμό **Έλατο Βραγγιανών**, έγινε το ετήσιο, καθιερωμένο αντάμωμα των Αλεξακιάων, όπου μετά τη θεία λειτουργία, στο νεόδμητο Ι.Ν. του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού και την ύψωση της Ιερής Εικόνας του, ακολούθησε, στον παρακείμενο διαμορφωμένο χώρο, τρικούβερτο γλέντι με ψητά αρνιά, ποτά και παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια.

Καλή αντάμωση με υγεία και χαρά!

Ν. Γ. Αλεξάκης

Το Αγραφιώτικο Ιδίωμα

Του Νικολάου Γ. Αλεξάκη

ΤΟ «ΑΓΡΑΦΙΩΤΙΚΟ ΙΔΙΩΜΑ»

Ένα πολύτιμο βιβλίο
του Νικολάου Αλεξάκη

Ο Νικόλαος Γεωργίου Αλεξάκης κυκλοφόρησε το βιβλίο «Το Αγραφιώτικο Ιδίωμα».

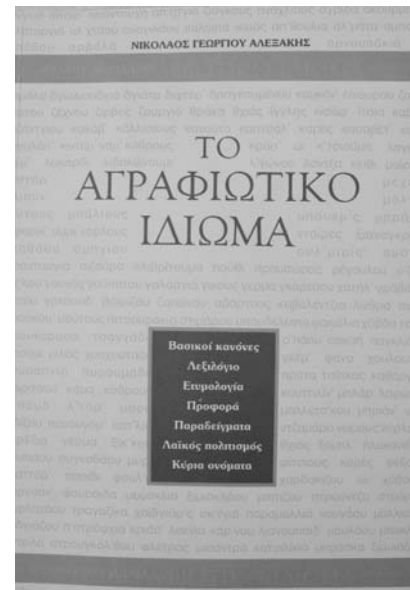
Πρόκειται για ένα από αυτά τα γλωσσολογικά έργα, που για να γίνουν χρειάζεται να υπάρξει εκείνο το ένθεο πάθος των μελετητών της λαϊκής ψυχής. Ο Αλεξάκης - όπως βλέπω - το έχει και με το παραπάνω. Γιατί δεν παραθέτει μόνο τις λέξεις, που για να τις ανακαλύψουμε θα χρειαζόμασταν πολλά χρόνια. Τις δίνει κιόλας με όλες τις έννοιές τους αλλά και με το πώς ακούονται από το στόμα των συμπατριωτών του, δηλαδή τη ντοπιολαλιά. Το σημαντικό είναι πως αναζητάει και τις ρίζες των λέξεων, ξενικές ή όχι και πολλές φορές κάνει και μια ολοκληρωμένη φράση για να γίνει κατανοητό ευρύτερα το νόημα της συγκεκριμένης λέξης. Τέτοια βιβλία είναι προσφορά στο έθνος, γιατί με τις οικουμενικότητες και με τις ευρωνώσεις είναι σίγουρο πως Ελληνι-

κές λέξεις θα εξαφανίζονται σιγά-σιγά ή και θα αλλοιώνονται. Ακόμα όσοι πανελλαδικά ασχολούνται με τα Λαογραφικά και κυρίως με το Λαϊκό Λεξιλόγιο όσο πάνε και λιγοστεύουν.

Ο Νικόλαος Αλεξάκης δεν τίμησε και δεν υπηρέτησε μόνο την ιδιαίτερη πατρίδα του με αυτή την υπέροχη πνευματική εργασία, αλλά δίνει και τον τρόπο γραφής τέτοιων βιβλίων δηλαδή το ακριβές υπόδειγμα σε όσους θα θελήσουν να κάμουν κάτι τέτοιο στον τόπο τους. Θυμάμαι πως κατά το 1950 είχα πάει στη «Γλωσσική εν Αθήναις Εταιρία» για να πληροφορηθώ τον τρόπο καταγραφής των τοπικών λέξεων. Μου υπέδειξαν τον ίδιο τρόπο που βλέπω τώρα στο «Αγραφιώτικο Ιδίωμα». Μια εργασία επιστημονικά δομημένη.

Μακάρι να βρει συνεχιστές και για άλλες περιοχές ο ακάματος εραστής των λαϊκών δεδομένων της πατρίδας μας Νικόλαος Γ. Αλεξάκης. Του πρέπει ένας δημόσιος έπαινος.

Μιχάλης Σταφυλάς
Συγγραφέας - Λογοτέχνης

Το Διαπλασόπουλο «Γόρδιος»

Η «Διάπλασις των Παίδων», «εικονογραφημένον περιοδικόν για παιδιά, εφήβους και νεανίδας», όπως το ίδιο προσδιο-

ριζόταν, έθρεψε πνευματικά και ψυχαγωγησε πολλές γενιές ελληνοπαίδων μέσα στα 65 χρόνια κυκλοφορίας του (1879-1944). Το περιοδικό είχε ως εκδότη και διευθυντή τον **Νικόλαο Π. Παπαδόπουλο** (Υδρα 1858 - Αθήνα 1941), ο οποίος αργότερα, όταν θέλησε να ανακαινίσει το περιοδικό, επέλεξε για την δεύτερη περίοδο της κυκλοφορίας του (1894 κ.εξ.) τον νέο, τότε, Ζακυνθινό συγγραφέα **Γρηγόριο Ξενόπουλο** (Κωνσταντινούπολη 1867 - Αθήνα 1951).

Μία από τις καινοτομίες που εισήγαγε ο Ξενόπουλος ήταν ο **διαγωνισμός των «Κυριακών»** του περιοδικού. Ο διαγωνισμός πραγματοποιούταν 1-3 φορές τον χρόνο και συνίστατο σε μία ερώτηση στην οποία καλούνταν να απαντήσουν οι συνδρομητές του περιοδικού (τα διαπλασόπουλα). Οι απαντήσεις δημοσιεύονταν και, απονέμονταν βραβεία και έπαινοι. Οι συμμετέχοντες κατέθεταν τις απαντήσεις τους, στη συντριπτική πλειοψηφία, με ψευδώνυμο, πολλά από τα οποία τα διατήρησαν αργότερα ως φιλολογικά ψευδώνυμα (π.χ. Τέλλος Άγρας).

Στον 9ο διαγωνισμό, την 9η Κυριακή της Διαπλάσεως (18 και 25 Δεκεμβρίου 1899), συμμετείχε και βραβεύτηκε με τον **β' έπαινο** και ένα διαπλασόπουλο με το ψευδώνυμο «**Γόρδιος**». Η ερώτηση εκείνης της Κυριακής ήταν η εξής: «*Ἄν ᾗσθε ἢ Καλὴ Μοῖρα, καὶ ἐπρόκειτο νὰ μοιρά-*

νετε ἓνα ἀγαπημένον σας βρέφος - εἴτε ἀγοράκι εἴτε κοριτσάκι - δηλαδή νὰ τοῦ χαρίζατε 3 χαρίσματα οἰαδήποτε, τί θὰ τοῦ ἐχαρίζατε;»

Και ο «Γόρδιος» απάντησε: «*1ον νὰ μὴν πολιτευθῆ ποτέ, τοῦλάχιστον ἐδῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, 2ον νὰ ἔχῃ τὴν τύχην, ὅταν μάθῃ νὰ ἀναγιγνώσκῃ, ἢ Διάπλασις νὰ εἶνε ὄχι διπλάσια ἀλλὰ τριπλάσια καὶ 3ον τὸ θέρος νὰ διέρχεται εἰς τὴν ὠραίαν καὶ Δροσεράν ἐξοχὴν τῆς Κηφισσιᾶς.*»

Δεν είναι γνωστό ποιος βρίσκεται πίσω από το διαπλασιακό ψευδώνυμο «Γόρδιος» ούτε γιατί ο συγκεκριμένος συνδρομητής το επέλεξε. Θεωρείται απίθανο να γνώριζε αυτός ή το περιβάλλον του κάτι για τον Αναστάσιο Γόρδιο.

Άλλωστε και για τον «δικό μας» **Αναστάσιο Γόρδιο**, μόνον υποθετικά μπορούμε να προσεγγίσουμε το θέμα της προσωπικότητας, που ο **Ευγένιος Γιαννούλης**, απέδωσε στον μαθητή του, κατά κόσμον **Αλέ-**

Β' ΕΠΑΙΝΟΣ [ἀπὸ 2 Ε] : *Ἀνσόχαρτον, Ἰππότης Γουλιέλμος, Ζήνων ὁ Στωϊκός, Βίων ὁ Σμυρναῖος, Ἄνιμαστροβίλος Ἄειδος τῆς Ἰδης, Γόρδιος, Λούσιος, Ἰρυσόψαρο.*
Γ' ΕΠΑΙΝΟΣ [ἀπὸ 1 Ε] : *Δικατερίνη Κο-*

ξιο και, κατόπιν, ιερομόναχο, Αναστάσιο. Μάλιστα, βιογραφώντας τον διδάσκαλό του, ο Αναστάσιος αναφέρει ότι ο Ευγένιος έδωσε το όνομα «Γόρδιος» πρώτα στον αδελφό του (του Γορδίου) Θεόδωρο, ο οποίος όμως πέθανε σε μικρή ηλικία). Αυτό δηλώνει την επιθυμία και την πρόθεση του Ευγενίου να δοθεί το όνομα Γόρδιος σε κάποιον για τον οποίο πίστευε ότι ίσως έχει χαρισματικά προσόντα.

Κων. Σπ. Τσιώλης

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΒΡΑΓΓΙΑΝΙΤΩΝ

«ΑΪ-ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ»

Την πρώτη Αυγούστου ημέρα Παρασκευή πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία η ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΡΑΔΙΑ που οργάνωσε ο Σύλλογός μας στην πλατεία Σταυρός. Το Δ.Σ. του Συλλόγου βράβευσε τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής **Κούτη Κων/νο, Τσώλη Κων/νο, Παρθένη Αντρέα** καθώς και τους κοινοτάρχες (προέδρους) των Βραγγιανών: **Γούλα Ευάγγελο, Αργυρίου Θεό, Χρήστου Αργύρη, Χρήστου Γεώργιο, Χρήστου Νικόλαο, Τσώλη Γεώργιο.** Επίσης βραβεύτηκε ο δάσκαλος του χωριού μας **Αλεξάκης Νικόλαος.**

Ο **μπάρμπα-Νίκος Δημητρίου** στο χορό

Ακολούθησε δημοτική βραδιά με μεγάλη συγκέντρωση των συγχωριανών με πολύ φαγητό, ποτό και γλέντι μέχρι πρωΐας με την ορχήστρα του **Φίλιππα Καραμπά, Αλέκου Κάλη, Τάσου Αργυρίου και Τσαχρή Αποστόλη.**

Παρευρέθηκαν επίσης πολλοί προσκεκλημένοι Ο βουλευτής Ευρυτανίας **Καρανίκας Ηλίας**, ο Δήμαρχος Αγράφων **Μπούρας Χρήστος**, οι Αντιδήμαρχοι **Τσώλης Βασίλειος, Χαλιμούρδας Δημήτριος**, ο πρόεδρος Δημ. Συμβουλίου **Μιχόπουλος Ευθύμιος**, ο Πρόεδρος των **Βραγγιανών Γούλας Ευάγγελος.**

Εκπρόσωποι των συλλόγων Βαλαρίου, Δέντρου, Κουστέσας και Τροβάτου. Το Δ.Σ. του Συλλόγου με αφορμή τη μη προβολή του χωριού μας από την εκπομπή της ΕΤ3 «Κυριακή στο χωριό» εκφράζει τη δυσαρέσκεία του τονίζοντας ότι τα Μεγάλα Βραγγιανά με τη μεγαλύτερη ιστορία των Αγράφων δεν είναι δυνατόν να μην αναφερθούν από την εν λόγω εκπομπή θεωρώντας ότι αυτό δεν οφείλεται σε ανθρώπινο λάθος. Οι υπεύθυνοι να αναλάβουν τις ευθύνες τους.

Ο Πρόεδρος
Χρήστου Γεώργιος

Όλες οι συνδρομές και οι διαφημιστικές καταχωρήσεις θα δημοσιευθούν στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας μας, λόγω πληθώρας ύλης.

Συνέδριο Αγράφων

Συνέχεια από την 1η σελ.

δασκάλου **κ. Κλεομένη Κουτσούκη** και, τελικά, ευοδώθηκε χάρη στη γενναία οικονομική συνδρομή της Νομ. Αυτοδιοίκησης Ευρυτανίας, δια του Νομάρχη **κ. Κων/νου Κοντογεώργου** και την ευγενική χορηγία του Αγραφιώτη **Στέφανου Γ. Κωστούλα**.

Θα μπορούσε να πει κάποιος πως το όλο εγχείρημα έμοιαζε, κάπως, με την πορεία του **Αγίου Ευγενίου Γιαννούλη του Αιτωλού** στη ζωή και τα γράμματα. Δηλαδή, το συνέδριο ξεκίνησε στον τόπο στον οποίο ο Ευγένιος διδάχθηκε τα πρώτα γράμματα, το **Τροβάτο**, όπου στις 8 Αυγούστου ημέρα Παρασκευή, με ενθουσιασμό και εντυπωσιακή εξυπηρέτηση από την τοπική κοινωνία, άρχισε η 1η ημέρα των εργασιών του συνεδρίου, συνεχίστηκε την επόμενη 9 Αυγούστου με 3 συνεδρίες στην έδρα του Δήμου (όπου το 2002, με ομόφωνη απόφαση του τότε Δημ. Συμβουλίου ο **Ευγένιος Γιαννούλης** ανακηρύχθηκε προστάτης Άγιος της περιοχής των Αγράφων)-, τα **Αγραφα**, στη σκιά του θρύλου της περιοχής κατά τα προεπαναστατικά χρόνια, Αντώνη Μακρυγιάννη (Κατσαντώνη) και ολοκληρώθηκε την Κυριακή 10 Αυγούστου στα **Μεγάλα Βραγγιανά**, στον χώρο όπου ο Ευγένιος επέλεξε να ζήσει, να διδάξει για 20 περίπου χρόνια και να τελευτήσει «εν ειρήνη», χαρίζοντας έτσι στα Μ. Βραγγιανά το πρόνομιο της «αγιοτρόφου» περιοχής.

Οι εργασίες της τελευταίας ημέρας του συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν στον περιβάλλοντα χώρο της Αγίας Παρασκευής, στην πηγή Φοντάνα με το αφιερωματικό επίγραμμα της, σύνθεση του Ευγενίου Γιαννούλη. Αμφοτερόπλευρα του επιγράμματος, με πρωτοβουλία και σε παραγωγή του συλλόγου **"Αναστά-**

σιος Γόρδιος", αναρτήθηκε το πρόγραμμα των 3 ημερών του συνεδρίου. Προηγήθηκε κατασκευαστική αρχιτεκτονική Θεία Λειτουργία στον Ι.Ν. της Αγίας Παρασκευής, ιερουργούντων

Η πηγή «Φοντάνα» με το πρόγραμμα του Συνεδρίου

του **Επισκόπου Καρπενησίου κ. Νικολάου** και του ιερέα του χωριού μας **π. Παναγιώτη Τσιώλη** και άλλων ιερέων, οι οποίοι και παρακολούθησαν το συνέδριο. Να τονίσουμε εδώ ότι ο Επίσκοπός μας ήταν παρών καθ' όλη την διάρκεια του 3ήμερου συνεδρίου, επισφραγίζοντας με την ευλογία της παρουσίας του τον πνευματικό χαρακτήρα της εκδήλωσης.

Εμείς οι Βραγγιανίτες και οι πολιτιστικοί τους σύλλογοι, πρωτοστατούντος του συλλόγου όλων των Βραγγιανιτών **«Αναστάσιος Γόρδιος»**, τιμήσαμε με την παρουσία μας και την (όποια) συμμετοχή μας, και τους διοργανωτές του συνεδρίου, που κατέβαλαν χρόνο, χρήματα και κόπο για την επιτυχή του διεξαγωγή, αλλά και τους εισηγητές, που κατέθεσαν ενώπιόν μας τα αποτελέσματα της πνευματικής τους εργασίας. Ιδιαίτερα συγκινητικό για εμάς τους Βραγγιανίτες ήταν το γεγονός

ότι η 3η ημέρα του συνεδρίου στα Βραγγιανά συνέπεσε με την επέτειο της γέννησης του Πάνου Βασιλείου (10 Αυγούστου 1898). Όλοι μακαρίσαμε την μνήμη του και θυμηθήκαμε

λούθησε ήταν πλήρως εναρμονισμένο στο πνεύμα του Δεκαπενταύγουστου, αλλά και στο πνεύμα του συνεδρίου, που απαιτούσε και προσέφερε πνευματική τροφή. Ο συννεφιασμένος ουρανός, προς το τέλος της συνεδρίας των Βραγγιανών, με βροντές και λίγες σταγόνες βροχής, εξελήφθη μάλλον ως χαιρετισμός του Θεού και της φύσης προς την όλη εκδήλωση, παρά ως απειλή για επερχόμενο έντονο καιρικό φαινόμενο.

Ο σύλλογός μας «Αναστάσιος Γόρδιος» προσέφερε στους φιλοξενούμενους εισηγητές και συνέδρους το **αναμνηστικό** που εξέδωσε φέτος, επ' ευκαιρία της συμπλήρωσης **200 ετών από τον θάνατο του Κατσαντώνη**, καθώς και ανάτυπο της εργασίας της αρχαιολόγου κ. Καλλιόπης Φλώρου **«Εικόνες του 16ου αιώνα από τα Βραγγιανά της Ευρυτανίας, πρώτη προσέγγιση στην τέχνη του 16ου αιώνα στην Ευρυτανία»** που, επίσης, εξέδωσε ο σύλλογός μας.

Η αποχώρηση των εισηγητών και

Άποψη από τους επισήμους και το κοινό που παρακολουθεί τις εργασίες του Συνεδρίου στα Βραγγιανά.

στο Γένος μας. Ο **Ευγένιος Γιαννούλης** ο Αιτωλός, ο **Αναστάσιος Γόρδιος**, ο **Θεοφάνης ο εκ Φουρνά**, ο **Δημήτριος Χατζηπολυζώης** είναι μερικές σημαντικές μορφές από τον χώρο των γραμμάτων, που αναδείχθηκαν μέσα από την ακάματη γραφίδα του Πάνου Βασιλείου.

Η ιερότητα και ιστορικότητα του χώρου, σε συνδυασμό με το όμορφο φυσικό περιβάλλον και τις ενδιαφέρουσες εισηγήσεις, δημιούργησαν αισθήματα πνευματικής και ψυχικής ανάτασης σε όλους, έτσι ώστε η περάτωση του συνεδρίου με τον λόγο του **Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη κ. Νικολάου** να δημιουργήσει ανάμεικτα αισθήματα ικανοποίησης, αλλά και μια γλυκιά μελαγχολία, όπως συμβαίνει κάθε φορά που κάτι ωραίο φτάνει στο τέλος του... Το νηστίσιομο (όπως και τις 2 προηγούμενες ημέρες του συνεδρίου) γεύμα που ακο-

των συνέδρων συνοδεύτηκε με την προσφορά μιας μικρής δέσμης τσαγιού, **«δώρο των φτωχών»**, όπως αποκαλούσε ο Αναστάσιος Γόρδιος τα προϊόντα της γης των ορεινών περιοχών των Αγράφων, με την ελπίδα πως το άρωμα και η ζεστασιά του αφεισήματος θα διατηρήσει θερμή την καρδιά και την ψυχή τους στις κρύες νύχτες του ερχόμενου χειμώνα, **«ενθύμιον αρώματος και γεύσεως των αμφίερων ορέων των Αγράφων»**.

Ως σύλλογος **«Αναστάσιος Γόρδιος»**, με τις λίγες, ελαχιστότατες δυνάμεις μας, προσπαθήσαμε με την συμμετοχή μας και την παρουσία μας να βοηθήσουμε και στην οργάνωση αλλά και στην διεξαγωγή του Συνεδρίου, πράγμα που, άλλωστε, προβλέπεται στο καταστατικό του συλλόγου μας (σκοποί λειτουργ-

Ο Πρόεδρος της Πανευρυτανικής Ένωσης και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου **Κων/νος Παπαδόπουλος**

Συνέχεια στη σελ. 7

Οσίου Ευγενίου του Αιτωλού Επιστολαί

Εισαγωγικόν σημείωμα

Προσφιλής είναι η τακτική του Οσίου Ευγενίου του Αιτωλού να προτάση εις τας Επιστολάς του βραχύν πρόλογον, αναφερόμενον εις θέμα πνευματικής οικοδομής επ' ωφελεία των αποδεκτών του, αλλά και γενικώτερον, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι πολλά των επιστολών του αντεγράφησαν, εκυκλοφόρου ευρύτερον και ως εγκύκλιοι ποιμαντικά μετ' ενδιαφέροντος εμελετώντο.

Τοιοιούτρόπως, απευθυνόμενος προς τινα ιερέα Παναγιώτην και αιτιώμενος την επί μακρόν έλλειψιν επικοινωνίας, λαμβάνει αφορμήν να παρουσιάση, προς διδασκαλίαν, την σημασίαν της εν μέτρω σιγής. Δια των γραφομένων τεκμηριώνεται η άποψις ότι προτιμάται και επαινείται η λελογισμένη σιωπή κατά περιπτώσιν, εν αντιθέσει προς την αλόγιστον φλυαρίαν, δια της οποίας, ενώ ουδέν ουσιώδες λέγεται, κινδυνεύει και ο ακατάσχετα ομιλών να παρεξηγηθή ως λέγων ανούσια.

Η θέσις αυτή του Οσίου Ευγενίου συμπορεύεται και με την επί του προκειμένου κλασικὴν διδασκαλίαν, κατά την οποίαν είναι προτιμότερον ο άνθρωπος να σιωπά, αν δεν έχη κάτι αξιόλογον και ενδιαφέρον να ανακοινώση. Είναι γνωστόν, άλλωστε, το παράγγελμα: «Ὁ λέγει τι σιγῆς κρείττον ἢ σιγῆν ἔχει» δηλαδή: «αν δεν έχεις να ειπῆς κάτι σημαντικώτερον από την σιωπήν, είναι καλύτερον να σιωπῆς».

Αξιοσημείωτος είναι εις τον πρόλογον η καλλιπέπεια του λόγου και η θεμελίωσις των απόψεων του Οσίου Ευγενίου.

Καρπενήσι 22 Ἰουν. 1657 ➔ Παναγιώτης ιερέυς

Ἱερῶν ἀνδρῶν λογιώτατε καὶ φίλων ἀπάντων ἔμοι προσφιλέστατε κύριε Παναγιώτη, εὐτυχῶν εἶης ἐν τοῖς καταθυμίοις.

Σοφόν τι χρῆμα ἐπωφελές, θεοσεβέστατε, ἢ σιγή, οὐ πᾶσα μὲν, ὡς ἐγῶμαι, οὐδ' αἰεὶ, ἀλλ' ἢ σὺν λόγῳ· τότε μὲν ἐπαινετέα μᾶλλον καὶ παντός λόγου πάντως προτιμητέα καὶ πολλοῦ γε ἀξία πολλοῖς κρινομένη καὶ θεοῖς ἀγχιθυροσ, ὁπνηϊκά δὲ ὑπερεκπίπτει τοῦ μέσου καὶ ἀποτυγχάνειν συνῶθεϊ τὰ κρείττονα καὶ τῆς τοῦ πλησίον ὠφελείας, κακία κατ' ἐμὲ κρίνεται προφανῆς: ἀμαυροῖ γὰρ δήπου τὰ καιρία τῶν καλῶν ὡς εἰς λήθην ἀγούσα ἡμᾶς τῶν τοιούτων. Ταύτη τοι καὶ τὴν οὕτω μακρὰν σιγῆν εἰκόνα θανάτου καὶ σκιάν τινος τῶν πάλαι εἰπεῖν οὐκ ὄκνησαν· καὶ πῶς μὲν οὐ; τὸν μὲν γὰρ λόγον δεῖγμα τῆς ἐν ἀνθρώπῳ ζωῆς πεφιλοσοφῆκασι, ἀμοιρῶστος δὲ τοιούτου θάνατον. Ἀλλὰ πῶς ἂν τις, ἑταίρων μοι φίλτατε, ἐν τῶσάυτῃ κατεχομένους ὑμᾶς σιγῆ καθορῶν ἐν τοῖς βιωσίμοις τῶν ἀνθρώπων εἶναι φήσεις; οὐ μένουσιν διὸ γράφε πρὸς ἡμᾶς τανῦν καὶ ἐπίστελλε, παρακαλῶ ὁπῶσποτε νῦν ἔχοι τὰ κατὰ σὲ καὶ ἐν τίσι, καὶ μὴ τοῖς ἀστροῖς (ἢ φησί τις) διατεκμαίρεσθαι. Ἄρα σοι καλῶς ἔχει τὰ τῆς οἰκίας καὶ τῆς πατρίδος; ἄρα ἐλώφησεν εἰσάπαξ ὁ Κυκλώπειος θῆρ; ἢ ἔχει πάλιν δι' ὀλίγου καθ' ὑμῶν, φεῦ, ἐκμανῆσαι τῶν Ἀκαρνάνων; Οἶσθα, νομίζω, ὅ φημι, τὸ ἐκ Πελοποννήσου πρὸ πολλοῦ μετοικῆσαν ἐνταῦθα. Καὶ περὶ μὲν τούτῳ ἄλις.

Ὁ δὲ σοι τὰ πρὸς ὑμᾶς γράμματα κομίζων φίλος εὔνοος ἡμῖν ἔστιν, ὃς φιλίας ἀληθοῦς ἐνδείξαμενος σύμβολα πεῖραν ἡμῖν τῶν αὐτοῦ δέδωκε καλῶν. Ἐστὼ δὲ καὶ σοί, παρακαλῶ, δι' ἡμῶν καὶ λόγου παρ' ὑμῖν καὶ προσηκούσης ὑποδοχῆς ἀξιωθεῖται καὶ ἐπὶ τὴν οἰκίαν προσπεμφθεῖται πατρίδα· ποιήσεις ταῦτα, εὐ οἶδα, οὐ δι' ἡμᾶς μόνον αὐτοῦς ἀλλὰ «καί» διὰ τὸν φιλίας ἔφορον Χριστόν, ὅστις σου διατηροῖ τὸν τε βαθμὸν καὶ τὸ λειπόμενον τοῦ βίου ἀπρόσσκοπτον καὶ ἐπηρείας ἐχθρῶν ὑπέρτερον ἀπάσης.

Ἐρρωσο

αχνῆ ἐκ Καρπενησίου Ἑκατομβιῶνος β' καὶ εἰκάδι.

Τοὺς κοινούς φίλους ἅπαντας διὰ τῆς σῆς ἱερᾶς εὐχόμεθα φωνῆς.

Τῆς ὑμετέρας ἀγιωσύνης εὐχέτης καὶ ἀδελφός γνήσιος ὁ ἐξ Αἰτωλίας Εὐγένιος.

Σχόλια

Ἱερῶν ἀνδρῶν ... καταθυμίοις: Ἡ προς τον αποδέκτην της επιστολής προσφώνησις καταδεικνύει τον προς αυτόν στενόν σύνδεσμον

τιμῆς και αγάπης προς τον Ευγένιον.

σοφόν τι χρῆμα= σοφόν πράγμα (δίδαγμα) είναι η σιγή (σιωπή).

οὐ πᾶσα... οὐδ' αἰεὶ= ούτε κάθε σιωπή γενικώς, ούτε πάντοτε. Δηλαδή

ὃ ἢ ἡ σιγῆς του λόγου πρέπει να είναι επίκαιρος και ουσιαστική.

ὡς ἐγῶμαι = ὅπως ἐγὼ νομίζω.

ἢ οὐν λόγῳ (σιγῆ) = ἡ ἐλλογος (ἡ μετὰ λόγου) σιωπή. Δηλαδή ἡ υπό του ἀνθρώπου ἐπιγνώσις του πότε πρέπει να ομιλή και πότε να σιωπά.

ἀγχιθυροσ θεοῖς= γείτων, προσφιλῆς, ἀποδεκτὴ ἀπὸ τους θεοῦσ. Ο Ὅσιος Ευγένιος χρησιμοποιεῖ ἐδῶ ἔκφρασιν ἀρχαιοπρεπῆ.

ὑπερεκπίπτει τοῦ μέσου= υπερβάλλει, ξεπερνᾶ το μέσον. Πάντοτε

ἡ μεσότῃς θεωρεῖται ἀρετῆ. Πασίγνωστον εἶναι τὸ ἀρχαίον λόγιον

«Μέτρον ἄριστον» Ἡ ὑπέρβασις του μέτρου και ἐν προκειμένῳ κρίνεται, κατὰ τον Ευγένιον, προφανῆς κακία.

ἀμαυρῶ= ἀμαυρώνω, καθιστῶ σκοτεινόν, ἐξαφανίζω.

τὰ καιρία= τὰ σημαντικὰ, τὰ σπουδαία.

ἄγω εἰς λήθην= οδηγῶ εἰς τὴν λήθην, συντελῶ εἰς τὸ να λησμονηθῆ.

ὄκνω= διστάζω.

ταύτη τοι... οὐκ ὄκνησαν = τινές των παλαιῶν δεν ἐδίστασαν να ἀποκαλέσουν τὴν τόσο μακρὰν σιγῆν εἰκόνα θανάτου και σκιάν.

καὶ πῶς μὲν οὐ; = Ἡ ἐρώτησις εἶναι ρητορική, δια να προσλαμβάνῃ ὁ λόγος ἐντάσιν και ζωηρότητα. Ἀπαντᾶ εἰς αὐτὴν ὁ ἴδιος ὁ ἐρωτῶν Ὅσιος Ευγένιος, λέγων ὅτι ὁ λόγος, ἡ ἐπικοινωνία εἶναι ἀπόδειξις ὑπάρξεως ζωῆς εἰς τον ἀνθρωπον, ἡ ἔλλειψις δὲ του λόγου εἶναι θάνατος.

Ἀλλὰ πῶς ἂν τις ... φήσεις; (Ρητορική ἐρώτησις) = ἀλλὰ πῶς θα ἠδύνατο να εἶπῃ κανεὶς ὅτι εὐρίσκειται, φίλτατε φίλων, μεταξύ των ζώντων ἀνθρώπων, σιωπῶν ἐπὶ τόσον χρόνον;

οὐ μένουσιν= ὄχι, βέβαια

γράφει καὶ ἐπίστελλε= γράψε μου και στείλε επιστολήν

ὁπῶσποτε νῦν ἔχοι τὰ κατὰ σὲ= πῶς ἔχουν τὰ αφορώντα εἰς σε.

καὶ μὴ τοῖς ἀστροῖς διατεκμαίρεσθαι= και μη με αφήνεις να συμπεραίνω ἀπὸ τὰ ἀστέρια (να το ρίχνω στα ἀστέρια, για να πληροφορηθῶ).

ἢ φησί τις= ὅπως θα μπορούσε να ειπῆ κάποιος (κατὰ το κοινῶς λεγόμενον).

ἄρα σοι καλῶς ἔχει τὰ τῆς οἰκίας καὶ τῆς πατρίδος;= Ὁ Ὅσιος Ευγένιος ἐρωτᾶ να μάθῃ δια τὴν οικογενειακὴν κατάστασιν και τὰ σχετικὰ με τὴν ἐπικρατούσσαν εἰς τὴν πατρίδα του ἀποδέκτου τῆς ἐπιστολῆς κατάστασιν.

ἐλώφησεν= ἠσύχασε, λοφᾶ-ω, λοφῶ= παύομαι, σταματῶ, ἠσυχάζω.

Κυκλώπειος θῆρ= Κυκλώπειον θῆριον, μεταφορική ἔκφρασις, προσφανῶς πρόκειται περὶ ἐχθρικής ἐπιδρομῆς.

ἐκμανίνομαι= καταλαμβάνομαι ἀπὸ μανίας, ὀργῆν (ἐναντίον κάποιου)

φίλος εὔνοος= φίλος ἐννοϊκός.

ὅς φιλίας ἀληθοῦς... καλῶν= ὁ ὁποῖος, ἀφὸ παρουσιάσεν εἰς ἡμᾶς ἀποδείξεις ἀληθινῆς φιλίας, μας ἔδωκεν ἐμπειρίαν και του καλοῦ χαρακτήρος του.

ἔστω δὲ σοι... πατρίδα= Διὰ τούτο τον παρακαλεῖ να τον δεχθῆ φιλοφρόνως και να τον προωθήσῃ προς τὴν πατρίδα του.

ποιήσεις ταῦτα... ἀπάσης= Και κατακλείει με τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ὁ ἀποδέκτης τῆς ἐπιστολῆς δια τῆς ἐννοϊκῆς προς τον κομιστὴν συμπεριφορᾶς θα φανῆ εὐάρεστος ὄχι μόνον προς τον ἀποστολέα Ευγένιον, ἀλλὰ και προς τον ἐπιβλέποντα και εὐλογούντα τὴν ἀληθινὴν φιλίαν Χριστόν, του Ὁποίου ἐπικαλεῖται τὴν εὐλογίαν, δια να διανύσῃ ἀπροσκόπτως και χωρὶς ἐπιβουλήν ἐχθρῶν το ὑπόλοιπον του βίου του.

Επιτυχόντες στις εισαγωγικές εξετάσεις

- **Μητσιοπούλου Θεοδώρα** της Γιαννούλας Στούμπου πέτυχε στο Οικονομικό Τμήμα του Παντείου Πανεπιστημίου.
- **Τσιώλη Αγγελική**... Αριστεῖδη και της Γενοβέφας πέτυχε στη Νομική Θεσσαλονίκης.
- **Τσιώλης Κων/νος** του Γεωργίου και της Χρυσούλας πέτυχε στην ΑΣΟΕΕ.

Αποφοίτηση

- **Μάριος Δημ. Τσιώλης** πήρε πτυχίο ἀπὸ τὴ Σχολὴ Διοικήσις και Οικονομίας, Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοικήσις.

Συγχαρητήρια σε ὁλους

Συνέδριο Αγράφων

Συνέχεια από την 1η σελ.

γίας). Και η προσπάθειά μας αυτή, -τα αποτελέσματα της οποίας θα κρίνουν άλλοι αρμοδιότεροι- θεωρούμε ότι δικαιώνει τον λόγο ύπαρξης του συλλόγου μας.

Από την θέση αυτή θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα τους διοργανωτές (**Δήμος Αγράφων, ΕΥΚΕΣΕ, Πανευρυτανική Ένωση, Νομ. Αυτ. Ευρυτανίας**), γιατί με την πραγματοποίηση του 3ήμερου Συνεδρίου για την Ιστορία, τον πολιτισμό και τις παραδόσεις στις περιοχές των Αγράφων, και την πραγματοποίηση της 3ης ημέρας των εργασιών του συνεδρίου στην Φοντάνα της Αγίας Παρασκευής, δόθηκε η ευκαιρία στον τόπο μας και την τοπική κοινωνία των Μεγ. Βραγγιανών να συμμετάσχει σε ένα τόσο σπουδαίο πνευματικού περιεχομένου γεγονός.

Το Δ.Σ. του συλλόγου «Αναστάσιος Γόρδιος»

ΥΓ 1: Επί της ουσίας όσων διαδραματίστηκαν τις τρεις ημέρες του συνεδρίου, και κυρίως για το περιεχόμενο των εισηγήσεων, κρίναμε σκόπιμο να μην αναφερθούμε στο παρόν φύλλο της εφημερίδας μας, γιατί το υλικό είναι ογκώδες. Οι αναγνώστες μας μπορούν να λάβουν περισσότερες πληροφορίες για το Συνέδριο στις ιστοσελίδες www.evrytania.eu και www.agrafiotis.gr, καθώς και στο φ. της 20.8.2008 εφημερίδας «**Ευρυτανικά Νέα**» (www.evrytanika.gr). Σε κάθε περίπτωση, πλήρης και έγκυρη πληροφόρηση θα προκύψει από τα Πρακτικά του Συνεδρίου, τα οποία όταν εκδοθούν, ο σύλλογός μας προτίθεται να φροντίσει για την προβολή και διακίνησή τους στους φίλους και τα μέλη του.

ΥΓ 2: Δεν αναφερθήκαμε ονομαστικά, και ήταν πολλοί, σε όλους όσοι βοήθησαν στην διεξαγωγή του Συνεδρίου, ιδιαίτερα κατά την ημέρα των εργασιών στα Μεγ. Βραγγιανά. Αυτό για δύο λόγους: αφ' ενός μεν για να μην αδικήσουμε κάποιον ή κάποιους δια της αθέλητης παράλειψής μας, αφ' ετέρου για να μην προβοδίσουμε σε λάθος εκτίμηση του μεγέθους της προσφοράς του καθενός. Τιμητική εξαίρεση κάνουμε για την **Αρετή συζ. Βασιλείου Πεσλή** από το Τρίδενδρο (Βελισδόνη), η οποία, ακαταπόνητη, με την άσπυρη και συνεχή (και τις 3 ημέρες) παρουσία της και την προθυμία της, βοήθησε τα μέγιστα σε αυτό που λέμε «λεπτομέρειες» του Συνεδρίου* λεπτομέρειες όμως, που συνέβαλαν πολύ στην επιτυχία του. Ιδιαίτερα στην δύσκολη, για πολλούς λόγους, συνεδρία στα Βραγγιανά, η βοήθειά της υπήρξε πολύτιμη. Την ευχαριστούμε όλοι μας πολύ.

* *Εμείς οι Βραγγιανίτες, ο σύλλογός μας «Αναστάσιος Γόρδιος» έχουμε, παρά τις λίγες μας δυνάμεις, μια μικρή παράδοση στην οργάνωση και την πραγματοποίηση ημερίδων ιστορικού περιεχομένου (σε περιορισμένη έκταση). Το 2001 (25 Ιουλίου) είχαμε πραγματοποιήσει την ημερίδα: «Βραγγιανά Αγράφων Ευρυτανίας, Ιστορία-Ιερά Μνημεία- Κειμήλια», και το 2004 (25 Ιουλίου) την ημερίδα: «Ο Αναστάσιος Γόρδιος και η περιοχή των Αγράφων». Και στις δύο περιπτώσεις εκδόθηκαν τα αντίστοιχα «Πρακτικά».*

Η κ. Αρετή συζ. Βασ. Πεσλή «επί το έργον». Στο θήμα ο κ. Βασίλης Σιορόκος

Το νηστήσιμο γεύμα στα Βραγγιανά

Η ομάδα παρασκευής και εξυπηρέτησης του γεύματος στα Βραγγιανά

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΩΝ

Του Γιάννη Μαυρομύτη

Στα πλαίσια της συνεργασίας μας με τον Ευρυτανά ιστορικό-ερευνητή κ. Γιάννη-Ανάργυρο Μαυρομύτη και μετά την ολοκλήρωση σε πρώτη τουλάχιστον φάση της παρουσίασης της έρευνας ΑΓΡΑΦΑ 1454-5 από το χώρο της εφημερίδας μας, ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ (Ελληνομουσειόν Αγράφων) ξεκινούμε από το παρόν φύλλο και σε συνέχειες στα επόμενα, της παρουσίασης της έρευνάς του για το χωριό μας με τίτλο: Διοικητικά όρια Βραγγιανών.

Ο κ. Μαυρομύτης με βάση τις έγγραφες πηγές θα μας περιγράψει τον σχηματισμό, τον καθορισμό των ορίων και τις αλλαγές τους στο πέρασμα του χρόνου, της κοινότητάς μας. Πολύτιμες ψηφίδες στο ψηφιδωτό της ιστορίας των Βραγγιανών η εργασία του κ. Μαυρομύτη αν όχι μας υποχρεώνει τουλάχιστον, μας δημιουργεί την ανάγκη να του εκφράσουμε το λιγότερο τις ευχαριστίες μας.
Δ.Σ. Αν. Γόρδιος

Με τις λέξεις **διοικητικά όρια** εννοούμε την νοητή γραμμή, η οποία διέρχεται από σταθερά σημεία του εδάφους (κορυφογραμμές, αιωνόβια δέντρα,

κοίτες ποταμών ή χειμάρρων, πηγές, βρύσες, μύλους κ.λ.π.) και, αφού διαγράφει τεθλασμένη γραμμή, ενώνεται με το σημείο από το οποίο ξεκίνησε και περικλείει ορισμένη εδαφική περιφέρεια, μέσα στην οποία ο δήμος ή η κοινότητα (με την έννοια των διατάξεων του Ν. ΔΝΖ'/1912)¹, ασκεί τις αυτοδιοικητικές ή διοικητικές της αρμοδιότητες.

Τα σύνορα με τη μορφή καθορίστηκαν για πρώτη φορά, κατά την περίοδο της Βυζαντινής αυτοκρατορίας «Τα όρια εκάστου Τιμαρίου (=φορολογικής περιφέρειας)... ήσαν, όπως και επί Βυζαντινών, λεπτομερώς καταγεγραμμένα εν τω κτηματολογίω και τοις φορολογικοίς καταλόγοις, τηρουμένοι εν Κωνσταντινουπόλει...»²

«Κατά την εποχήν της τουκροκρατίας εν Ελλάδι... Είχε δε εκάστη κοινότης ωρισμένην περιφέρειαν, ήτις ήτο το έσχατον εδαφικόν τμήμα το οποίον ήτο διοικουμένον»³, «Η περιφέρεια εκάστης κοινότητος ήτον προσδιωρισμένη και γνωστή»

Μετά την απελευθέρωση και ύστερα από τη δολοφονία του Καποδίστρια, η Αντιβασιλεία του Όθωνα, οργάνωσε το πρώτο διοικητικό σύστημα

του κράτους. Με το διάταγμα της 3/15 Απριλίου 1833, ιδρύθηκαν νομοί, επαρχίες και δήμοι, με τη μορφή την πριν του Ν. ΔΝΖ'/1912, δηλαδή χωρίς την ίδρυση κοινοτήτων ορίζει ότι, «...εις εκάστην επαρχίαν απονέμεται η ανήκουσα περιφέρεια...» (άρθρ.1).

Για το σχηματισμό και την διαίρεση των δήμων, εκδίδεται, λίγο αργότερα, στις 27-12-1833, άλλο β.δ/μα, σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου «...εκάστου δήμου θέλει προσδιορισθή η περιοχή» (άρθρ. 1), και «Τα όρια των δήμων και περιοχών θέλουν τεθή, λαμβανομένης επιμελώς υπ' όψιν της φυσικής τοποθεσίας, και, όπου είναι δυνατόν, κατά τα υπάρχοντα μόνιμα σήματα, δηλαδή τας ράχεις των βουνών, τας φάραγγας, τα νερά και τα τοιαύτα. Τα όρια θέλουν σημειωθεί δι' οροθετικών λίθων» (άρθρ. 2)

Συνέχεια στο επόμενο

Σημειώσεις

1. ΦΕΚ 58 και 59/1912, Α'
2. Δ.Κ. Τσοποτού. Γη και γεωργία της Θεσσαλίας κατά την Τουρκοκρατίαν, γ' έκδ. Αθήνα, 1977, σ. 129.
3. Μιχ. Γ. Χουλιαράκης. Γεωγραφική, διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξις της Ελλάδος, 1821-1971 ΕΚΚΕ, Αθήνα, 1973, σ. 47.

Εφτά σύλλογοι είναι πολλοί για ένα χωριό

Είναι γεγονός ότι το χωριό μας κατέχει ένα «ρεκόρ» άξιο για το βιβλίο Γκίνες με τη λειτουργία εφτά συλλόγων. Και λίγο ή πολύ αυτοί οι σύλλογοι έχουν το ίδιο αντικείμενο και τον ίδιο τίτλο, δηλαδή, εκπολιτιστικοί ή εξωραϊστικοί.

Αποτελούμε σίγουρα παγκόσμιο φαινόμενο! Κανένα χωριό στο ελληνικό κράτος δεν παρουσιάζει αυτήν την «κατάντια».

Για το λόγο αυτό το χωριό μας έχει γίνει αντικείμενο αρνητικού και δυσάρεστου σχολιασμού, τόσο απ' τους κατοίκους και τις αρχές του Νομού μας, όσο και από ξένους που επισκέπτονται τον τόπο μας.

Δεν θέλω να πιστέψω ότι οι σύλλογοι των συνοικισμών του χωριού μας ιδρύθηκαν από μικροπολιτική αντίληψη για τίτλους και εξουσία. Ούτε ακολουθώ τους ελάχιστους που αποκαλούν το συνοικισμό τους, με κάποια έπαρση και αλαζονία, «χωριό μας».

Πιστεύω πως οι σύλλογοι των συνοικισμών έχουν προσφέρει κάποιο έργο, αλλά αυτό εξαφανίζεται μπροστά στη διάσπαση και στον κατακερματισμό της κοινότητας που προκλήθηκε. Κανείς πλέον δεν μας παίρνει στα σοβαρά.

Πάντως γεγονός είναι ότι, όσο δυνατός κι αν είναι ο σύλλογος του κάθε συνοικισμού, χωρίς τη συμμετοχή όλου του χωριού δεν μπορεί να κάνει και σπουδαία πράγματα.

Και πολύ καλά κάνουν οι χωριανοί μας και συμμετέχουν σε κάθε εκδήλωση συλλόγου του

χωριού. Αυτό βέβαια δείχνει ότι πέρα απ' τους συλλόγους και ορισμένους που καλλιεργούν τη «Συλλογομανία» το χωριό μας κατά βάθος είναι ενωμένο και στη συνείδηση του κάθε χωριανού μας υπάρχει αδιάσπαστη η ενότητα και η σύμπνοια.

Αλλά ας έρθουμε στα συγκαλά μας. **Εφτά σύλλογοι σ' ένα χωριό με 20 περίπου μόνιμους κατοίκους, είναι πάρα πολλοί.** (Δεν υπολογίζω βέβαια τους 600 περίπου κατοίκους της τελευταίας απογραφής, που όλοι μας ξέρουμε πως απογράφηκαν στα Βραγγιανά).

Κάπου εδώ νομίζω πρέπει να σταματήσουμε τα αστεία και ας αρχίσει ένας σοβαρός **διάλογος το συντομότερο, για τη συνένωση των συλλόγων, σε μορφή συνομοσπονδίας** (χωρίς οι σύλλογοι να χάσουν την υπόστασή τους) με πρωτεύοντα το σύλλογο «Αναστάσιο Γόρδιο» που το κύρος του και η μακρόχρονη λειτουργία του αποτελούν εγγύηση για τη παραπέρα εξέλιξη.

Μάλιστα τώρα που επίκειται η αναδιאμόρφωση των Δήμων και η ένταξή μας σε μεγαλύτερο περιφερειακό Δήμο, το χωριό για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του, πρέπει όχι μόνο να εμφανίζεται με ενωμένη τη δύναμή του, αλλά αυτή η δύναμη να είναι πραγματική και σε επίπεδο συλλόγων. Αλλιώς θα είμαστε υπεύθυνοι για τις πράξεις μας και θα κριθεί ο καθένας μας όποιο πόστο κι αν κατέχει.

Χριστόφορος Αλεξάκης

ΣΤΟ ΠΕΚΙΝΟ ΜΕ ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΤΟΥ!

Ο 27χρονος **Γεώργιος Ιωάννου Αλεξάκης**, από τον οικισμό Έλατος Βραγγιανών, Αγράφων, Ευρυτανίας, πτυχιούχος της ΑΣΟΕΕ στα λογιστικά-χρηματοοικονομικά και νέος αθλητής στην ξιφασκία (1 1/2 χρόνο), με τεχνητό το αριστερό πόδι από το 1998, (ακρωτηριάστηκε αφού είχε προσβληθεί από μικρόβιο), πήρε μέρος στο Παγκόσμιο Κύπελλο του Καναδά και ήρθε πέμπτος στη σπάθη.

Εφέτος συμμετείχε επάξια στους Παραολυμπιακούς του Πεκίνου στην **ξιφασκία με αμαξίδιο** και διακρίθηκε αντάξια.

Αποτελεί ζωντανό παράδειγμα και υπόδειγμα για μίμηση από τους νέους, γιατί η αξία του αθλητισμού είναι μεγάλη τόσο σε ατομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Επίσης άξιος τιμής δεν είναι μόνο εκείνος που νικά, αλλά και εκείνος που συμμετέχει.

Νιώθουμε χαρά και υπερηφάνεια για τον αγαπητό μας Γιώργο και του ευχόμαστε εγκάρδια κάθε επιτυχία!

Η σύνταξη

ΤΑΣΟΣ ΚΟΝΤΟΜΕΡΚΟΣ (1934-2008)

«Οι καλοί Σαμαρείτες» χωρίς τον επικεφαλής τους

Ο αείμνηστος Τάσος Κοντομέρκος (όρθιος) με τον κ. Γιάννη Μαυρομύτη και τη σύζυγό του Βασιλική στο χώρο της Βιβλιοθήκης του Μεγάλου Χωριού.

Την Κυριακή 17 Αυγούστου 2008 έφυγε αθόρυβα από κοντά μας ο **Ευρυτάνος γιατρός Τάσος Κοντομέρκος**. Μεγάλο ήταν το ιατρικό αλλά και το πολιτιστικό έργο της προσφοράς του στην Ευρυτανία και τους ανθρώπους της. Ήταν γιος του Κων/νου και της Αγαπούλας Κοντομέρκου και αδελφός του αειμνήστου Τιμοθέου, Μητροπολίτη Κεντρίας Αφρικής, Υπήρξε διευθυντής της Ρευματολογικής Κλινικής του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου Αθηνών και επικεφαλής της ομάδας αλληλεγγύης ιατρών της Πανευρυτανικής Ένωσης «Οι καλοί Σαμαρείτες». Ήταν αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Γαζή-Τριανταφυλλοπούλου, πρόεδρος του Συνδέσμου Μεγαλοχωριτών «Η Αγία Παρασκευή», ιδρυτικό μέλος του Λαογραφικού Μουσείου και της Βιβλιοθήκης του Μεγάλου Χωριού και υπεύθυνος σύνταξης της τριμηνιαίας έκδοσης «Η Φωνή του Μεγάλου Χωριού».

Ήταν φίλος του Συλλόγου «Αναστάσιος Γόρδιος» και συνδρομητής της εφημερίδας μας «Τα Μεγάλα Βραγγιανά». Το καλοκαίρι του 2006 (5 Αυγούστου) μετά από πρόσκλησή του επισκεφθήκαμε το Λαογραφικό Μουσείο και την Βιβλιοθήκη του Μεγάλου Χωριού όπου με προθυμία μας ξενάγησε σε όλους τους χώρους του Μουσείου και της Βιβλιοθήκης και μας μίλησε για τα μελλοντικά του σχέδια και το όραμά του για τον χώρο του Μουσείου. Την εποχή εκείνη λειτουργούσε στο χώρο της Βιβλιοθήκης θαυμάσια έκθεση με πλούσιο υλικό από το συγγραφικό έργο του Πάνου Βασιλείου (1898-1984) όπου κανείς μπορούσε να περιηγηθεί σ' ένα αρκετά μεγάλο μέρος του έργου του μεγάλου Ευρυτάνου ερευνητή.

Ακόμη ο αείμνηστος Τάσος Κοντομέρκος εξέφρασε με χαρά τη διάθεσή του να μας βοηθήσει, με την εμπειρία του στη δημιουργία Λαογραφικού Μουσείου

στο χωριό μας στα Βραγγιανά προσφέροντάς μας λαογραφικό υλικό από το Μουσείο του Μεγάλου Χωριού αλλά και βιβλία για την δημιουργία Βιβλιοθήκης.

Η νεκρώσιμη ακολουθία τελέστηκε την Τρίτη 19 Αυγούστου 2008 και ο σύλλογός μας «Αναστάσιος Γόρδιος» εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρό του κ. Κων. Σπ. Τσιώλη.

Παράκληση σε όσους επισκέπτονται την περιοχή του Καρπενηριού αλλά και όσους κατευθύνονται προς την Μονή Προυσού ας κάνουν μια στάση στο Μεγάλο Χωριό να επισκεφτούν το Λαογραφικό Μουσείο και την Βιβλιοθήκη να θαυμάσουν το έργο του Συνδέσμου Μεγαλοχωριτών «Η Αγία Παρασκευή» και του πρώην προέδρου της Τάσου Κοντομέρκου, αλλά και να τιμήσουν την μνήμη του.

Ο πρόεδρος του Ιδρύματος Γαζή-Τριανταφυλλοπούλου κ. **Γιάννης Καραχοντζής** δήλωσε τα ακόλουθα: *Το μεσημέρι της Κυριακής 17.8.08 έφυγε από τη ζωή ο Τάσος Κοντομέρκος. Ο εκλιπών ήταν προσωπικός και παλιός φίλος των Ιδρυτών Νίκου και Μαρίας Γαζή. Ήταν εκτελεστής διαθήκης του Νίκου Γαζή και από τα αρχικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Ο Τάσος διακρινόταν για την σεμνότητά του και την ηπιότητα του χαρακτήρα του. Τα στοιχεία αυτά διατήρησε μέχρι την τελευταία αναπνοή του. Η προσφορά του Τάσου στο Ίδρυμα και στο Διοικητικό του Συμβούλιο ήταν μεγάλη, όπως μεγάλο είναι και το κενό που αφήνει με το θάνατό του. Μεταξύ των τελευταίων επιθυμιών του εκλιπόντος ήταν να μην εκφωνηθούν επικηδείοι, να μην κατατεθούν στεφάνια και να ενισχυθεί οικονομικά το Λαογραφικό Μουσείο του Μεγάλου Χωριού. Η επιθυμία αυτή είναι ανάλογη με την σεμνότητα και την ηπιότητα του χαρακτήρα που διέκρινε τον Τάσο όλη του την ζωή.*

Κ.Τ.

Από την έκθεση βιβλίων του Πάνου Βασιλείου